

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-консультаційний  
центр заочної освіти  
Кафедра публічного  
управління та менеджменту  
природоохоронної діяльності

**Кваліфікаційна робота бакалавра**

на тему: Розробка системи управління дебіторською  
заборгованістю для підприємства

Виконав студент групи У- 5 спеціальності  
073 «Менеджмент»  
Ельчієва Лала Азер кизи

Керівник канд.екон.наук, доц.  
Розмарина Альбіна Леонідівна

Консультант  
Рецензент канд.екон.наук, доц.  
Арестов Сергій Вікторович

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ ОДЕСЬКИЙ  
ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Навчально-консультаційний центр заочної освіти  
Кафедра Публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності  
Рівень вищої освіти бакалавр  
Спеціальність 073 «Менеджмент» (шифр і назва)  
Освітня програма Менеджмент (назва)

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

**Завідувач кафедри**

Павленко О.П.

“19” квітня 2021 року

**ЗАВДАННЯ  
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА**

студенту(ці) Ельчійській Лалі Азер кизи  
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Розробка системи управління дебіторською заборгованістю для підприємства

2. керівник роботи Розмарина Альбіна Леонідівна, канд.екон.наук, доцент  
( прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ОДЕКУ від “   ”     2021 року №   

3. Строк подання студентом роботи    

4. Вихідні дані до роботи наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, у яких висвітлюються питання аналізу і обґрунтування виробничої програми підприємства, визначення основних проблем, статистичні та нормативно- правові матеріали, фінансова звітність підприємства

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити.....)

1... Роль дебіторської заборгованості в формуванні прибутку підприємства

2. Методичні основи побудови системи управління дебіторською заборгованістю .....

3. Розробка пропозицій щодо удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю на ТОВ «Агроком» .....

6. . Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень

Аналіз основних техніко-економічних показників підприємства

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства

Пропозиції щодо підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю.

Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 19 квітня 2021 року

**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1.	Робота з літературними джерелами	19.04-24.04.21	65	задовільно
2.	Робота над розділом 1 «Роль дебіторської заборгованості в формуванні прибутку підприємства»	25.04-07.05.21	65	задовільно
3.	Робота над розділом 2 «Методичні основи побудови системи управління дебіторською заборгованістю.....»	08.05-19.05.21	65	задовільно
4.	Рубіжна атестація	11.05-15.05.21	65	задовільно
5.	Робота над розділом 3 «Розробка пропозицій щодо удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю на ТОВ «Агроком»	20.05-03.06.21	65	задовільно
6.	Оформлення роботи	04.06-06.06.21	65	задовільно
7.	Здача роботи на кафедрі (п.4.1)	07.06.21	65	задовільно
	<b>Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)</b>		65	задовільно

Студент \_\_\_\_\_ Ельчієва Лала Азер кизи  
 ( підпис ) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи \_\_\_\_\_ Розмарина А.Л.  
 ( підпис ) (прізвище та ініціали)

## ЗМІСТ

РОЗДІЛ I_РОЛЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В ФОРМУВАННІ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА .....	9
1.1. Поняття дебіторської заборгованості, згідно, законодавчих актів і нормативних документів .....	9
1.2. Відображення дебіторської заборгованості в фінансових документах ....	12
1.3. Фактори, що впливають на рівень дебіторської заборгованості .....	14
РОЗДІЛ II МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ .....	18
2.1. Аналіз дебіторської заборгованості підприємства.....	18
2.2. Формування принципів кредитної політики по відношенню до покупців продукції.....	23
2.3. Визначення можливої суми фінансових коштів, що інвестуються в дебіторську заборгованість.....	26
2.4. Формування системи кредитних умов. ....	27
2.5. Диференціація умов надання кредиту та інкасація дебіторської заборгованості.....	29
2.7. Забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості. ....	32
2.8. Побудова ефективних систем контролю за рухом і своєчасної інкасацією дебіторської заборгованості. ....	36
РОЗДІЛ III ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ТОВ «АГРОКОМ».....	38
3.1. Фінасово-економічні показники діяльності ТОВ «Агроком».....	38
3.1.1. Аналіз виробництва і реалізації продукції .....	43
3.1.2. Аналіз собівартості продукції.....	45
3.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «Агроком» .....	48
3.3. Управління дебіторською заборгованістю на ТОВ «Агроком» .....	54
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ .....	70
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	72

## ВСТУП

Будь-яке комерційне підприємство, незалежно від виду діяльності, прагне до отримання максимально можливого прибутку. І це здійснюється через реалізацію продукції або послуг.

В даний, на ринку продукції в Україні спостерігається значне перевищення пропозиції над попитом. Дані тенденції спостерігаються як з промисловою продукцією, так і з продовольством. Пропонують свою продукцію на ринку як вітчизняні, так і західні виробники. Величезну роль в насиченні ринку грає імпорту товарів з Китаю, Сирії, Туреччини, Польщі та ін.

Дана ситуація породила для підприємств і торговельних організацій проблему збуту продукції, товарів, продовольства. Назріла необхідність пошуку нових методів збільшення реалізації товарів (застосування нових інструментів для залучення покупців).

Один з найбільш поширених способів отримання додаткового прибутку від збільшення обсягів реалізації продукції з відстрочкою платежу за придбану продукцію, тобто від продажу в кредит. При цьому на балансових рахунках підприємства виникає дебіторська заборгованість, тобто заборгованість покупців перед підприємством

Однак, даний прийом таїть в собі чимало небезпечних моментів:

- Продаж в кредит, для підприємства означає тимчасове відволікання коштів (у вигляді витрат на виготовлення проданої продукції) з обороту підприємства;
- При продажу в кредит, відбувається передача права власності від власника (продавця) до покупця, з усіма податковими наслідками. Таким чином, підприємство ще не отримавши оплати за реалізовану продукцію, має врахувати ці доходи, і в встановлені законодавством терміни, сплатити всі податки в бюджет; тобто знижується платоспроможність підприємства;
- Виникає ймовірність фінансових втрат, пов'язаних з неплатежами за кредит, з різних причин (чи то покупець непорядна, то чи форс-мажорні обставини у покупця).

Об'єктом дослідження є додатковий прибуток, планована від додаткової реалізації продукції в кредит або з відстрочкою платежу.

Предметом дослідження є дебіторська заборгованість.

Метою дипломного проекту є дослідження питань підвищення прибутку через управління дебіторською заборгованістю.

Основними завданнями є:

- Дослідження впливу дебіторської заборгованості на фінансовий результат підприємства;
- Узагальнення методів управління дебіторською заборгованістю;
- Розробка пропозицій щодо удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю на ТОВ «Агроком».

Основними інформаційними джерелами для проведення даного дослідження є дані про стан ринку продукції, дані фінансової та бухгалтерської звітності, а також дані аналітичного і управлінського обліку.

## ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В сучасних умовах, насиченого ринку продуктів, підприємства змушені шукати альтернативні шляхи підвищення обсягів реалізації продукції. Один з найбільш популярних в західному світі, це реалізація кредитної політики підприємства. При цьому необхідно бачити не тільки позитивні моменти від реалізації такої політики, але і негативні.

Саме цим питанням присвячена кваліфікаційна робота бакалавра на тему "Розробка системи управління дебіторською заборгованістю для підприємства."

У першому розділі розглянуто теоретичні основи управління дебіторською заборгованістю та її вплив на фінансовий стан підприємства.

У другому розділі розглянуті методичні основи побудови системи управління дебіторською заборгованістю. Узагальнюючи дані цього дослідження, можна зробити наступні висновки:

1. Одним із завдань фінансового менеджера по управлінню дебіторською та кредиторською заборгованістю є визначення ступеня ризику неплатоспроможності покупців, розрахунок прогностного значення резерву по сумнівних боргах, а також надання рекомендацій по роботі з фактично або потенційно неплатоспроможними покупцями.

2. Збільшення дебіторської заборгованості ініціює додаткові витрати підприємства на: збільшення обсягу роботи з дебіторами (зв'язок, відрядження тощо.); збільшення періоду обороту дебіторської заборгованості (збільшення періоду інкасації); збільшення втрат від безнадійної дебіторської заборгованості.

3. В залежності від розміру дебіторської заборгованості, кількості розрахункових документів і дебіторів аналіз її рівня можна проводити як суцільним, так і вибіркоким методом.

4. Дебіторська заборгованість - елемент оборотних коштів, її зменшення знижує коефіцієнт покриття. Тому фінансові менеджери вирішують не тільки завдання зниження дебіторської заборгованості, але і її балансування з кредиторською. При аналізі співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованостями необхідний аналіз умов комерційного кредиту, що надається фірмі постачальниками сировини і матеріалів.

4. З метою максимізації надходження коштів підприємству варто розробляти широке розмаїття моделей договорів із гнучкими умовами форми оплати і гнучким ціноутворенням. Можуть бути різні варіанти: від передоплати чи часткової передоплати до передачі на реалізацію та банківської гарантії.

5. Система знижок сприяє захисту підприємства від інфляційних збитків та відносно дешевого поповненню оборотного капіталу в грошовій або натуральній формі. Для того щоб визначити, чи слід покупцеві надавати знижку за авансові виплати залишків на рахунках, фінансовому менеджеру слід порівняти дохід від грошових коштів, одержуваних в результаті прискорених платежів, з сумою знижки.

У третьому розділі, проведено аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ «Агроком», аналіз стану дебіторської заборгованості на підприємстві, проаналізована діюча кредитна політика на підприємстві та обґрунтована економічна доцільність внесення змін у кредитну політику з метою підвищення ефективності дебіторської заборгованості. Результати аналізу показали, що не дивлячись на зниження оборотності дебіторської заборгованості, збільшення витрат по обслуговуванню грошового потоку, втрати альтернативного доходу, запропонована кредитна політика принесе ТОВ «Агроком» додаткового прибутку 30,7 тис. грн на місяць або 368,0 тис. грн в рік.



## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Україна. Закон. Про Відновлення платоспроможності боржника або Визнання его банкрутом. // Відом. ВР Укр., № 42-43, 1999.
- Україна. Закон. Про власність. // Відом. ВР Укр., №20,1991
- Україна. Закон. Про господарські товариства. // Відом. ВР Укр., №49, 1991
- Україна. Закон. Про державне регулювання Сайти Вся ЦІННИХ ПАПЕРІВ в Україні // Інформаційний бюлетень. Асоціація українських банків, № 12, 1996.
7. Україна. Закон. Про інвестиційну діяльність, // Відом. ВР Укр., №31,1991, №47, 1998.
8. Україна. Закон. Про лізинг. // Відом. ВР Укр., №16, 1998, №9, №10, 1999.
9. Україна. Закон. Про оподаткування прибутку підприємств. // Відом. ВР Укр., №4, 1995, №2, №18, 1998.
10. Україна. Закон. Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій ДІЯЛЬНОСТІ. // Відом. ВР Укр., №21, 1992, №37,1998
11. Україна. Закон. Про підприємництво. // Відом. ВР Укр., №14, 1991, № 8, 1998.
12. Україна. Закон. Про підприємництво В Україні. // Офіц. вид. - К .: парла. вид., 1998.
13. Україна, Закон. Про промислово-фінансові групи в Україні. // Відом. ВР Укр., №23, №52, 1996.
14. Україна. Закон. Про систему оподаткування. // Відом. ВР Укр., №21, 1994, №20, 1998.
15. Україна. Закон. Про ціни та Ціноутворення. // Відом. ВР Укр., №2, 1990.
16. Україна, Закон. Про цінні папери та фондовий біржу. // Відом. ВР Укр., №40, 1996.
17. Бланк И.А. Основи фінансового менеджменту. - К .: Ніка-Центр «Ельга», 1999
18. Крейнина М.І. Фінансовий менеджмент. - М .: Річ навіть і Сервіс, 1998..
19. Крейнина М.І. Фінансовий менеджмент. Завдання, ділові ситуації і тести. - М .: Річ навіть і Сервіс, 1999.
20. Іванов В.М. Фінансовий ринок: Конспект лекцій. - К .: МАУП, 1999.
21. Мозговий О.М. Фондовий ринок України. - К .: Фенікс, 1997.
22. Науменкова С.В., Андреев А.В., Журавка Ф.О. Фінансовий ринок та інвестиції. Збірник тестових вправо и Завдання. - К .: Знання, 2000.
23. Холт Р.Н. Основи фінансового менеджменту. - М .: Справа, 1993

24. Фінансова звітність за Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Видання Федерації ПРОФЕСІЙНИХ бухгалтерів и АУДИТОРІВ України. - К .: Лібра, 1999.
25. Фінансовий менеджмент. Підручник під ред. Е.С. Стоянової. Вид. 5. - М .: Перспектива, 2000.
26. Бланк И.А. Інвестиційний менеджмент. - К .: МТ "ІТЕМ" ЛТД "Юнайтед Лондон Трейд Лімітед" (Москва-Лондон), 1995
27. Колісник М.В. Інвестиційний менеджмент и ринок цінних паперів. - Л .: "Пролог", 1997
28. Крайник О.П. Фінансовий менеджмент. - Л .: Видавництво "Інтелект", 1998.